

Միջազգային գիտական պարբերական

ISSN: 2579 - 2822

ԱԳՐՈԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ

Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան

AGRISCIENCE AND TECHNOLOGY

Armenian National Agrarian University

АГРОНАУКА И ТЕХНОЛОГИЯ

Национальный аграрный университет Армении

3/79 2022

Երևան Yerevan Երևան
2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ագրարային ճարտարագիտություն

Գ.Մ. Եղիազարյան, Ա.Վ. Ստեփանյան, Մ.Յ. Բարսեղյան, Տ.Ա. Ջհանգիրյան	Արարատյան դաշտի գրունտային ջրերի մակարդակի դինամիկան և ոռոգելի հողերի մեխիորատիվ վիճակը	225
Ա.Պ. Թարվերդյան, Ա.Ս. Գրիգորյան, Ա.Վ. Ալթունյան	Պտղատու այգիների պլանետարային հաղորդակով հողամշակ ֆրեզի կինեմատիկական հետազոտություն	231
Ս.Ե. Մարգարյան, Ա.Գ. Մազմանյան, Գ.Յ. Դանիելյան	Կանաչ կերի աճեցման արտադրամասի ճոպանային քարշով ոռոգման համակարգի կառուցվածքը և անհրաժեշտ պարամետրերի հաշվարկը	238

Ագրարային տնտեսագիտություն և ագրոքիզնես

Ա.Ե. Ոսկանյան, Ա.Յ. Յարությունյան	ՀՀ խաղողագործական տնտեսությունների դասակարգումը և դրանց տնտեսական գործունեության արդյունավետության վերլուծությունը	244
--------------------------------------	--	-----

Ագրոնոմիա և ագրոէկոլոգիա

Լ.Յ. Աճեմյան, Վ.Ս. Միրզոյան, Ն.Կ. Պետրոսյան	Պաշտպանված գրունտում կոնֆիդորի և պեգասի թունագերծման առանձնահատկությունները լուիկի պտուղներում	250
Ա.Մ. Գրիգորյան, Բ.Ա. Գրիգորյան, Ա.Ի. Օհանյան	Տարբեր խթանիչների ազդեցությունը խաղողի Սև Արենի և Ոսկեհատ սորտերի արմատակալների կաչողականության վրա	255
Ս.Ա. Հունանյան, Տ.Ա. Ջհանգիրյան, Ա.Օ. Մարկոսյան	Դեբեդ գետի տեխնածին աղտոտված ջրերի ազդեցությունը հողերի ագրոքիմիական ցուցանիշների և բույսերի քիմիական կազմի վրա	259
Ս.Ա. Հունանյան, Ա.Ա. Սարգսյան, Ղ.Ա. Հովհաննիսյան	Պղնձի և կապարի պարունակությունը Մարտունի-Վարդենիս մայրուղու հարակից տարածքներում աճեցվող մշակաբույսերում	264
Ա.Զ. Սահակյան, Գ.Յ. Մելյան, Ա.Շ. Մելիքյան, Ա.Յ. Բարսեղյան	<i>In Vitro</i> եղանակով առողջացված կարտոֆիլի մինիպալարների ստացում և արդյունավետության գնահատում	268
Դ.Ս. Սումբուլյան, Ա.Ն. Գասպարյան, Գ.Ս. Գաբրիելյան	Հապալսպի <i>Duke</i> և <i>Legacy</i> սորտերով այգու հիմնումը Շիրակի մարզի Բավրա համայնքի պայմաններում	275

Ա.Ս. Վարդանյան, Գ.Յ. Մելյան, Ա.Յ. Բարսեղյան, Ն.Ա. Սահակյան	Բերքատվության բարձրացման նպատակով ելակի մի քանի սորտերի մշակումը կենսատեխնոլոգիական մեթոդներով	280
---	--	-----

Անասնաբուժական բժշկագիտություն և անասնաբուժություն

Գ.Ռ. Ավետիսյան	Շների լեյշմանիոզի տարածվածության ուսումնասիրությունը ՀՀ մարզերում	286
Մ.Վ. Բաղայան, Տ.Բ. Ալոյան, Յու.Գ. Մարմարյան, Ս.Ա. Խառատյան	Հնդկահավերի արյան պլիմորֆ սպիտակուցների կիրառումը որպես սեռերի առաջացումը կարգավորող մոլեկուլային մարկերներ	290
Վ.Վ. Գրիգորյան, Լ.Յ. Գրիգորյան	Խոշոր եղջերավոր կենդանիների բաբեզիոզի տարածվածությունը Տավուշի մարզում	296
Ա.Ռ. Հակոբյան	Խոզերի վարակիչ ատրոֆիկ ռինիտ հիվանդության տարածվածությունը ՀՀ որոշ մարզերում և դրա դեմ իրականացվող պայթարի միջոցառումները	300
Կ.Ա. Սուքիասյան, Ա.Յու. Աբովյան, Է.Ա. Նիկողոսյան, Ի.Վ. Խաչատրյան	Շների նեֆրիտի բուժման նոր եղանակ	305
Ա.Վ. Վարդանյան, Կ.Ա. Սուքիասյան, Է.Ա. Նիկողոսյան, Ժ.Ս. Մելքոնյան	Գաղտնի մաստիտի բուժումը կապույտ յոդի կիրառմամբ	312

Սննդագիտություն և տեխնոլոգիա

Ն.Գ. Հովհաննիսյան, Ի.Ս. Խաչատրյան	Դառը շոկոլադի հարստացումը սննդային մանրաթելերով	317
Դ.Ա. Պիպոյան, Մ.Ռ. Բեգլարյան, Գ.Յ. Տեփանոսյան, Լ.Վ. Սահակյան	Հայաստանում մշակվող կարտոֆիլի սպառման արդյունքում թունավոր տարրերի ներգործության ռիսկի գնահատում	322
Է.Լ. Սահակյան, Ա.Լ. Դաշտոյան, Մ. Վ. Պետրոսյան	Գարեձավարի այլուրի հավելումով նոր մսամթերքի արտադրության տեխնոլոգիա	328
Մ.Ռ. Վարդանյան, Հ.Ժ. Տեր-Մովսեսյան	Վայրի չիչխանի պտուղների օգտագործումը որպես հատապտղային ալկոհոլային խմիչքի արտադրության հումք	332

СОДЕРЖАНИЕ

Аграрная инженерия

Г.М. Егиазарян, С.В. Степанян, М.Г. Барсегян, Т.А. Джангирян	Динамика уровней грунтовых вод и мелиоративное состояние орошаемых земель Араратской долины	225
А.П. Тарвердян, А.С. Григорян, А.В. Алтунян	Кинематическое исследование садовой почвообрабатывающей фрезы с планетарным приводом	231
С.Е. Маркарян, А.Г. Мазманян, Г.А. Даниелян	Конструкция и расчет параметров системы орошения с канатной тягой для выращивания зеленых кормов в помещении	238

Аграрная экономика и агробизнес

А.Е. Восканян, А.Г. Арутюнян	Классификация виноградарских хозяйств РА и анализ эффективности их экономической деятельности	244
---------------------------------	---	-----

Агрономия и агроэкология

Л.А. Аджемян, В.С. Мирзоян, Н.К. Петросян	Особенности детоксикации “Конфидора” и “Пегаса” в плодах томатов в условиях защищенного грунта	250
А.М. Григорян, Б.А. Григорян, А.И. Оганян	Влияние различных стимуляторов на приживаемость саженцев сортов винограда «сев арени» и «воскеат»	255
С.А. Унанян, Т.А. Джангирян, А.О. Маркосян	Влияние техногенно загрязненных вод реки Дебед на агрохимические показатели почв и химический состав растений	259
С.А. Унанян, А.А. Саргсян, Г.А. Оганнисян	Содержание меди и свинца в сельскохозяйственных культурах, возделываемых в окрестностях автомагистрали Мартуни-Варденис	264
А.Д. Саакян, Г.Г. Мелян, А.Ш. Меликян, А.А. Барсегян	Получение и оценка эффективности оздоровленных <i>in vitro</i> мини-клубней картофеля	268
Д.С. Сумбулян, А.Н. Гаспарян, Г.С. Габриелян	Посадка сада голубики сортов <i>Duke</i> и <i>Legacy</i> в условиях общины Бавра Ширакской области	275

А.С. Варданян, Г.Г. Мелян, А.А. Барсесян, Н.А. Саакян	Культивирование некоторых сортов клубники биотехнологическими методами с целью повышения урожайности	280
--	--	-----

Ветеринарная медицина и животноводство

Г.Р. Аветисян	Изучение распространения лейшманиоза собак в регионах РА	286
М.В. Бадалян, Т.Б. Алоян, Ю.Г. Мармарян, С.А. Харатян	Использование полиморфных белков крови индеек как молекулярных маркеров для регуляции образования пола	290
В.В. Григорян, Л.Г. Григорян	Распространение бабезиоза крупного рогатого скота в Тавушской области	296
А.Р. Акопян	Распространенность инфекционного атрофического ринита свиней в некоторых регионах РА и меры борьбы с ним	300
К.А. Сукиасян, А.Ю. Абовян, Э.А. Никогосян, И.В. Хачатрян	Новый метод лечения нефрита у собак	305
А.В. Варданян, К.А. Сукиасян, Э.А. Никогосян, Ж.С. Мелконян	Лечение скрытого мастита с применением синего йода	312

Продовольственная наука и пищевые технологии

Н.Г. Ованнисян, И.С. Хачатрян	Обогащение горького шоколада пищевыми волокнами	317
Д.А. Пипоян, М.Р. Бегларян, Г.О. Тепаносян, Л.В. Саакян	Оценка риска воздействия токсичных элементов при потреблении производимого в Армении картофеля	322
Э.Л. Саакян, А.Л. Даштоян, М.В. Петросян	Технология производства нового мясного продукта с добавлением перловой муки	328
М.Р. Варданян, А.Ж. Тер-Мовсесян	Использование плодов дикорастущей облепихи в качестве сырья для производства плодово-ягодного алкогольного напитка	332

CONTENTS

Agricultural Engineering

G.M. Yeghiazaryan, A.V. Stepanyan, M.H. Barseghyan, T.A. Jhangiryan	Dynamics of Groundwater Levels and Reclamation State of Irrigated Lands in the Ararat Valley	225
A.P. Tarverdyan, A.S. Grigoryan, A.V. Altunyan	Kinematic Study of Orchard Rotary Tiller with a Planetary Drive	231
S.E. Margaryan, A.G. Mazmanyanyan, G.H. Danielyan	The Structure of Cable Traction Irrigation System and Calculation of its Required Parameters for the Green Fodder Growing Production Site	238

Agricultural Economics and Agribusiness

A.Ye. Voskanyan, A.H. Harutyunyan	Classification of Viticultural Farms and Analysis of their Economic Efficiency in the RA	244
--------------------------------------	--	-----

Agronomy and Agriecology

L.H. Atshemyan, V.S. Mirzoyan, N.K. Petrosyan	Peculiarities of Confidor and Pegas Detoxification in the Tomato fruits Grown in the Protected Ground	250
A.M. Grigoryan, B.A. Grigoryan, A.I. Ohanyan	The Effect of Different Stimulants on the Rootstock Survival Rate in Sev Areni and Voskehat Grape Varieties	255
S.A. Hunanyan, T.A. Jhangiryan, A.O. Markosyan	The Effect of Technogenically Polluted Water of the Debed River on the Agrochemical Indicators of Soils and Plants Chemical Composition	259
S.A. Hunanyan, A.A. Sargsyan, Gh.A. Hovhannisyan	Copper and Lead Content in the Crops Cultivated in the Areas Adjacent to Martuni-Vardenis Highway	264
A.J. Sahakyan, G.H. Melyan, A.Sh. Melikyan, A.H. Barseghyan	Production of Healthy Potato Minitubers <i>In Vitro</i> and their Efficiency Assessment	268
D.S. Sumbulyan, A.N. Gasparyan, G.S. Gabrielyan	Establishment of Orchard with <i>Duke</i> and <i>Legacy</i> Bilberry Varieties in Conditions of Bavra Community of the Shirak Region	275

A.S. Vardanyan, G.H. Melyan, A.H. Barseghyan, N.A. Sahakyan	Cultivation of Some Strawberry Varieties with Biotechnological Methods Aimed at Yield Capacity Increase	280
--	---	-----

Veterinary Science and Animal Breeding

G.R. Avetisyan	Studying the Prevalence of Dogs' Leishmaniasis in the Regions of the Republic of Armenia	286
M.V. Badalyan, T.B. Aloyan, Yu.G. Marmaryan, S.A. Kharatyan	Application of Blood Protein Polymorphism in Turkeys as Molecular Markers for the Regulation of Sex Formation	290
V.V. Grigoryan, L.H. Grigoryan	Prevalence of Bovine Babesiosis in the Tavush Region	296
A.R. Hakobyan	Prevalence of Swine Atrophic Rhinitis in Some Regions of Armenia and its Control Measures	300
K.A. Sukiasyan, A.Yu. Abovyan, E.A. Nikoghosyan, I.V. Khachatryan	A New Method for the Treatment of Dogs' Nephritis	305
A.V. Vardanyan, K.A. Sukiasyan, E.A. Nikoghosyan, Zh.S. Melkonyan	Treatment of Latent Mastitis Using Blue Iodine	312

Food Science and Technology

N.G. Hovhannisyan, I.S. Khachatryan	Enrichment of Dark Chocolate with Dietary Fibers	317
D.A. Pipoyan, M.R. Beglaryan, G.H. Tepanosyan, L.V. Sahakyan	Risk Assessment of Toxic Elements Contamination via Consumption of Potato Cultivated in Armenia	322
E.L. Sahakyan, A.L. Dashtoyan, M.V. Petrosyan	New Meat Product Manufacturing Technology through Supplementing Pearl Barley Flour	328
M.R. Vardanyan, H.Zh. Ter-Movsesyan	The Use of Wild Sea Buckthorn Berries as a Raw Material for the Production of Fruit and Berry Alcoholic Drink	332